

ניהול סימפטומים – מתיאוריה לפרקטיקה
סילבוס תשע"ט
השיעור יתקיים בסמסטר א' בימי רביעי בין השעות 15:15-14:45

מרצה: פרופ' אפרת דגן edagan@univ.haifa.ac.il

החוג לסייעוד
הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
באוניברסיטת חיפה

סימפטומים הם הסיבה השכיחה ביותר לפניה לשירותי בריאות וחיפוש של עזרה רפואית. ניהול סימפטומים מהווה אתגר הן עבור החולים והמשפחות והן לכלל הצוותים הרפואיים, הסעודיים והפרא-רפואיים המטפלים בחולה. אתגר מיוחד קיים עבור חולים המתמודדים עם ריבוי תחלואה וטיפולים וכפועל יוצא מכך מריבוי סימפטומים. נראה כי, ניהול סימפטומים בסייעוד מחייב תפיסה רב תחומית ורב ממדית הבוחנת את מכלול ההיבטים הרפואיים, הסעודיים, האישיים והמשפחתיים של החולה במקביל למערך השירותים העשויים לסייע במצבים אלו. הקורס יכלול את הגישות בניהול סימפטומים בסייעוד במצבי בריאות שונים ובמהלכו נבחן את הכלים לחקר סוגיות אלה והאמצעים העומדים לרשותנו על מנת לסייע לחולה במערך שירותי הבריאות הקיימים.

רשימת תכנים

1. התיאוריה של ניהול סימפטומים – The Theory of Symptom Management (TSM).
2. חוויית הסימפטומים.
3. תופעת הסבל.
4. בתאריך 7.11.2018 יתקיים סימפוזיון בנושא: מבט רב תחומי על תופעת הסבל האנושי. תכנית הסימפוזיון תוצג בנפרד.
5. התמודדות עם סימפטומים ואיכות חיים.
6. טיפול תומך.
7. בתאריך 2.1.2019 יתקיים סימפוזיון בנושא: סוגיות בסוף החיים. תכנית הסימפוזיון תוצג בנפרד.
8. טיפול וניהול סימפטומים.
9. סטיגמה והשפעתה על אבחון וטיפול.

הערכה ותנאי מעבר

הקורס הוא חלק מתכנית החובה בספח ההתמחות בניהול סימפטומים בסייעוד. מצופה מהסטודנט כי יקרא את חומר הרקע לקראת השיעור ובמהלך השיעור ישתתף בדיון. חומרי הרקע לשיעור יינתנו בהתאם להתקדמות בתכני הקורס.

מטלות הגשה: ניתן יהיה לבחור בין עבודה להצגת רפרט בכיתה.

- סטודנטים שיבחרו רפרט יתבקשו לתאם איתי את הנושא כך שיתאים לרצף תכני הקורס.
- לא יצטרכו להגיש עבודה כתובה.
- יגישו את המצגת עד אמצע נובמבר (בשבוע של 18.11) כדי שאוכל לעיין בחומרים.

הרפרט בכיתה או העבודה הכתובה יכללו:

בחירת הנושא (בתיאום).

העבודה יכולה להתבסס על שאלה / בעיה בנושא של ניהול סימפטומים שעלתה בקליניקה.

בחירת 3 מאמרים שפורסמו בכתבי עת ברי שיפוט.

פרקי העבודה:

1. תיאור הנושא / הבעיה / המקרה לדיון
2. הגדרת המושגים הרלבנטיים לנושא העבודה.
3. שיטות המחקר שהשתמשו בהן כדי לבדוק את המושגים/הנושאים שבמוקד העבודה.

4. היתרונות והחסרונות של המחקרים שתוארו.
5. הצעות למחקרי המשך.
6. אזכור ביבליוגרפי כמקובל (בעבודה ובמצגת; וברשימה הסופית)
7. תרומת כל אחד מהמשתתפים לעבודה או הרפרט.

רשימת קריאה

ניהול סימפטומים בסיעוד

1. Larson PJ, Carrieri-Kohlman V, Dodd MJ, Douglas M, Faucett J, Froelicher E, Gortner S, Halliburton P, Janson S, Lee KA, Miaskowski C, Savedra M, Stotts N, Taylor D, Underwood P. A model for symptom management. *Image Journal of Nursing Scholarship*. 1994; 26: 272-276.
2. Dodd M, Janson S, Facione N, Faucett J, Froelicher ES, Humphreys J, Lee K, Miaskowski C, Puntillo K, Rankin S, Taylor D. Advancing the science of symptom management. *Journal of Advance Nursing*. 2001; 33(5): 668-676.
3. Brant JM1, Dudley WN2, Beck S3, Miaskowski C. Evolution of the Dynamic Symptoms Model. *Oncology Nursing Forum*. 2016; 43(5): 651-654. doi: 10.1188/16.ONF.651-654.
4. Lenz ER, Pugh LC, Milligan RA, Gift A, Suppe F. The middle-range theory of unpleasant symptoms: an update. *ANS Advance Nursing Science*. 1997; 19(3): 14-27.
5. Henly SJ, Kallas KD, Klatt CM, Swenson KK. The notion of time in symptom experiences. *Nursing Research*. 2003; 52: 410-417. doi: 10.1097/00006199-200311000-00009
6. Armstrong TS. Symptoms experience: A concept analysis. *Oncology Nursing Forum*; 2003; 30: 601-606. doi: 10.1188/03.ONF.601-606
7. Cashion AK, Grady PA. The National Institutes of Health/National Institutes of Nursing Research intramural research program and the development of the National Institutes of Health Symptom Science Model. *Nursing Outlook*. 2015; 63: 484-487. doi: 10.1016/j.outlook.2015.03.001
8. Haworth SK1, Dluhy NM. Holistic symptom management: modelling the interaction phase. *Journal of Advance Nursing*. 2001; 36(2): 302-10.
9. Miaskowski C. Future Directions in Symptom Cluster Research. *Seminars in Oncology Nursing*. 2016; 32(4): 405-415. doi: 10.1016/j.soncn.2016.08.006.

חווית הסימפטום(ים) ומשמעות הסבל

1. פראנקל ויקטור. האדם מחפש משמעות, מבוא ללוגותרפיה. 1970. הוצאת דביר בע"מ תל אביב.
2. Cassell EJ. The nature of suffering and the goals of medicine. Oxford University Press. 2nd Edition. Chapter 3, p. 29-45; Chapter 4, p. 46-61; Chapter 15, p. 260-277.
3. Cassell EJ: Diagnosing suffering: A perspective. *Annals of Internal Medicine*. 1999; 131: 531-534.
4. Kahn DL, Steeves RH. The experience of suffering: conceptual clarification and theoretical definition. *Journal of Advance Nursing*. 1986; 11,623-631.
5. Morse JM. Toward a praxis theory of suffering. *ANS Advance Nursing Science*. 2001; 24(1): 47-59.

- Rodgers BL, Cowles KV. A conceptual foundation for human suffering in nursing care and research. *Journal of Advance Nursing*. 1997; 25(5): 1048-53.
- Krikorian A, Limonero JT, Corey MT. Suffering assessment: a review of available instruments for use in palliative care. *Journal of Palliative Medicine*. 2013; 16(2): 130-42. doi: 10.1089/jpm.2012.0370.

התמודדות ואיכות חיים

- Engebretson JC, Peterson NE, Frenkel M. Exceptional patients: Narratives of connections. *Palliative Supportive Care*. 2014; 12(4): 269-76. doi: 10.1017/S147895151300014X.
- Frenkel M, Engebretson JC, Gross S, Peterson NE, Giveon AP, Sapire K, Hermoni D. Exceptional patients and communication in cancer care—are we missing another survival factor? *Supportive Care Cancer*. 2016; 24: 4249–4255. doi: 10.1007/s00520-016-3255-6
- Cella D, Stone AA. Health-related quality of life measurement in oncology: advances and opportunities. *American Psychologist*. 2015; 70(2): 175-85. doi: 10.1037/a0037821.
- Dy SM, Pfoh ER, Salive ME, Boyd CM. Health-Related Quality of Life and Functional Status Quality Indicators for Older Persons with Multiple Chronic Conditions. *Journal of American Geriatric Society*. 2013; 61(12): 2120-7. doi: 10.1111/jgs.12555.
- Marja Vaarama, Richard Pieper, Andrew Sixsmith (editors). Care-related quality of life in old age : concepts, models, and empirical findings. New York: Springer Science c2008
RC954.6.E85 C37 2008.

סטיגמה

- Fujisawa, D. and Hagiwara, N. (2015). Cancer Stigma and its Health consequences. *Current Breast Cancer Reports*, 7, 143-150.

טיפול תומך

- פלג ג. מסע בין חיים, מוות וחיים. במה - ביטאון לעובדי בריאות בנושא רפואה פליאטיבית. פברואר 2006 (16). עמודים 45-40.
- Balducci L, Dolan D, Hoffe SA. Palliative Care in Older Patients With Cancer. *Cancer Control*. 2015; 22(4): 480-8.
- Matzo M, Sherman, DW. Palliative Care Nursing, Fourth Edition : Quality Care to the End of Life. Fourth edition. New York: Springer Publishing Company. 2015 (e-book).
<https://web-a-ebshost-com.ezproxy.haifa.ac.il/ehost/detail/detail?vid=0&sid=80d719a7-5d36-45d5-8648-480c4081dd2c%40sessionmgr4006&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbGl2ZSZZY29wZT1zaXRl#db=nlebk&AN=801728>. Accessed October 15, 2018.

הערות:

- לרשימה הביבליוגרפית ייתכן ויתווספו פריטים במהלך הקורס.
- קבצי PDF של רוב המאמרים נמצאים בידי למי שירצה.